

Notat om samvirke mellem præst og menighedsråd:

Menighedsrådet består af valgte og 'fødte' medlemmer – lægfolk og præster – men har de samme rettigheder og pligter – og hvordan sikres et frugtbart samvirke?

Stiftets arbejdsmiljøudvalg for præster har udarbejdet dette notat, som dels beskriver ligheder og forskelle i menighedsrådsmedlemmernes ansvar og opgaver, dels har fokus på samvirket mellem præst og menighedsråd.

Både præst og valgte medlemmer er fulgyldige medlemmer af menighedsrådet og har et fælles ansvar for, at menighedsrådsarbejdet bliver vellykket.

Sidst beskrives præstens rolle som kontaktperson, såfremt vedkommende vælges som sådan.

Det er håbet, at notatet kan tjene til at skabe klarhed over roller og ansvar i menighedsrådets arbejde.

1. Medlem af menighedsrådet

Alle medlemmer af menighedsrådet er på valg hvert 2./4. år, undtagen præsten, der er født medlem. Præsten skal hjælpe med til at fastholde det kirkelige fokus på et evangelisk-luthersk grundlag.

2. Beslutninger

Alle beslutninger træffes på møder efter udsendelse af dagsorden til alle medlemmer.

Alle beslutninger skal efterfølgende fremgå af et beslutningsprotokollat fra menighedsrådsmødet.

Før gerne til protokollatet, hvem der har ansvar for at føre den enkelte beslutning ud i livet.

Beslutningsprotokollatet er offentligt.

Kontaktpersonen har grundlæggende ansvaret for at videregive beslutninger til personalet.

3. Stemmeret

Udgangspunktet er, at alle har stemmeret i alle sager. Dette fraviges dog i følgende tilfælde:

- Præsten kan ikke stemme ved valg af formand og næstformand (men kan godt vælges til formand/næstformand) – derimod kan præsten godt stemme ved den øvrige konstituering.
- Præsten har ikke stemmeret i sager om præsteboliger og sager vedr. præstekolleger.
- Præsten har udtaleret om egen bolig, men skal forlade mødet inden drøftelse og beslutning.

4. inhabilitet

Alle medlemmer kan være inhabile, f.eks. hvis man selv eller ens nærmeste familie har en økonomisk eller anden personlig interesse i en sag.

Enhver, der er inhabil i en sag, skal forlade mødet inden drøftelse og beslutning.

Alle har stemmeret, når det afgøres, om en person er inhabil, inkl. den person, det drejer sig om.

Præsten er i øvrigt inhabil som øvrige medlemmer.

5. Kirkeliv

Ændringer i højmessens liturgi skal drøftes og besluttes i menighedsrådet. Engagement og mål for kirkelivets vækst er menighedsrådets fælles ansvar.

6. Præstens instruktionsadgang

For så vidt angår kirkelige handlinger, gudstjenester, kirkebogsføring med videre har præsten instruktionsbeføjelse, jf. lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. § 18, stk. 2. Ved gudstjenester og kirkelige handlinger skal de anvisninger, som gives af præsten, efterkommes.

En sognepræst vil således fx have arbejdslederfunktioner over for kirkefunktionærer med hensyn til disses medvirken under gudstjenester og kirkelige handlinger. Sognepræsten er ansvarlig for gudstjenesten/den kirkelige handling forløb og er som sådan tillagt beføjelse til at instruere og lede de medvirkende kirkefunktionærer vedrørende tjenesten/handlingen, både i forbindelse med forberedelse og afvikling.

7. Rammerne

Det samlede menighedsråd, dvs. alle medlemmer, har ansvar for de ydre rammer om kirkelivet (økonomi, personale og bygninger).

8. Lukkede døre

Personalesager skal behandles for lukkede døre. Præsten deltager på lige fod med øvrige medlemmer. Medarbejderrepræsentanten er inhabil i personalesager eller sager vedr. præsten og skal ikke indkaldes eller have referat. Dagsorden og beslutningsprotokollat fra sager behandlet for lukkede døre, skal anonymiseres inden de offentliggøres.

9. Kirkens ansatte

Menighedsrådet har arbejdsgiveransvar over for kirkens medarbejdere (præsten er ikke en af de ansatte, men er arbejdsgiver på linje med resten af rådet). Kontaktpersonen varetager arbejdsgiveropgaverne på menighedsrådets vegne.

Præsten kan vælges til daglig leder for medarbejderne – enten i stedet for en kontaktperson eller i samvirke med den valgte kontaktperson. Vælges præsten til daglig leder, skal menighedsrådet forhandle et tillæg med Præsteforeningen for denne funktion.

Den daglige ledelse, hvad enten den placeres hos et valgt medlem eller hos præsten, eller deles mellem disse, vil skulle udøves under ansvar over for menighedsrådet.

Kirkens medarbejdere vælger én til at være medarbejderrepræsentant ved menighedsrådsmøderne. Medarbejderrepræsentanten har taleret, men ikke stemmeret.

Præsten er ikke ansat af menighedsrådet, men af Kirkeministeriet. Menighedsrådet er således ikke arbejdsgiver for præsten.

10. Præstens uafhængighed

Præsten er uafhængig af det øvrige menighedsråd i sin pastorale forpligtelse – såsom forkyndelse, sjælesorg og undervisning.

Præstens uafhængighed er begrundet i hensynet til forkyndelsesfriheden og bør ikke give baggrund for manglende samarbejde mellem præst og menighedsråd og mellem præster indbyrdes.

Ordlyden af § 37 i menighedsrådsloven kan lægge op til en forståelse i retning af fuldstændig uafhængighed af menighedsrådet.

Hensigten med lovændringen i 2007 var dog at tydeliggøre, at præst og menighedsråd er gensidigt forpligtet til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet, at menighedsrådets overordnede ansvar er at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse, og at dette ansvar både vedrører rammer (administrative anliggender) og indhold (kirkelige anliggender), samtidig med at det fastholdes, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er uafhængig af menighedsrådet.

11. Præsten som kontaktperson eller delvis kontaktperson

Før lovændringen i 2007 kunne præsten ikke varetage opgaven som kontaktperson, alligevel varetog præsten i praksis denne opgave på uformel basis i mange sogne.

Det er vigtigt at understrege, at selvom ledelse også kan indebære en instruktionsbeføjelse, så består ledelse ikke primært i over- og underordning.

Kirkens medarbejdere har en tradition for betydelig selvbestemmelse i tilrettelæggelsen af deres arbejde.

Ledelse handler i dette perspektiv først og fremmest om at omsætte det samlede menighedsråds beslutninger i fælles mål for medarbejderne, at kommunikere disse mål og at koordinere samarbejdet herom. Her kan præsten have en styrke som daglig leder, blandt andet fordi præsten gennem sin deltagelse i menighedsrådsarbejdet har en særlig forpligtelse på udformningen af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet.

Muligheden for at placere den daglige ledelse eller en del deraf hos præsten ændrer ikke på menighedsrådets kompetencer dels som arbejdsgiver for kirkens øvrige ansatte, dels som ansvarlig for sognets eller kirke-distriktets anliggender.

En formel ledelsesrolle for præsten vil ikke ændre på, at organisten fortsat skal lede korsangerne, at kirkegårdslederen skal lede kirkegårds personale osv. Men det vil blandt andet betyde, at præsten kan få kompetencen til at prioritere kirkens personaleressourcer, hvis forskellige opgaver støder sammen, og til at beslutte, hvem der tager sig af en opgave, som ikke er klart placeret, og til i det hele taget at sikre, at alle kirkens medarbejdere trækker på samme hammel.

12. Samvirke

Menighedsrådets primære ansvar er at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse. Dette foregår i et samvirke mellem præst og valgte medlemmer.

Alle i menighedsrådet har ansvar for sognets kirkelige arbejde og for at indgå i en fælles målsætnings- og prioriteringsproces.

En frugtbar målsætnings- og prioriteringsproces forudsætter et samvirke mellem de af menigheden valgte repræsentanter og den/de af menigheden kaldede præster, som med hver deres baggrund kan bidrage hertil.

Processen vil i praksis ofte inddrage alle kirkens medarbejdere og frivillige i drøftelserne og drage nytte af medarbejdernes og de frivilliges forskellige erfaringer.

Ansvaret herfor hviler på det samlede menighedsråd.

Præstens medlemskab af menighedsrådet medvirker til at forpligte præsten på menighedsrådets drøftelser og beslutninger. Præsten er således forpligtet til også at deltage i rådets arbejde med økonomi og bygninger.

Tilsvarende er de valgte medlemmer forpligtede på at medvirke til at gøre de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv til virkelighed.

Herudover har præsten et særligt ansvar for at sikre, at kirkens aktiviteter og forkyndelse hviler på et evangelisk- luthersk grundlag.

Opgaver, som følger af de fastlagte målsætninger, fordeles blandt menighedsrådets medlemmer og kirkens ansatte. Præsten er i lighed med menighedsrådets øvrige medlemmer forpligtet på virkeliggørelsen af målsætningerne. Menighedsrådet kan ikke pålægge præsten at udføre en given opgave, men kan rette henvendelse til det gejstlige tilsyn herom.

Når opgaverne er fordelt, er præsten uafhængig af menighedsrådet i selve udførelsen af de opgaver, der hører under præstens pastorale forpligtelse.

Hvis præsten er valgt som daglig leder, er præsten dog ikke i denne funktion uafhængig af menighedsrådet, eftersom menighedsrådet er arbejdsgiver for kirkefunktionærerne.